

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE**ASIA**

Muutoksenhaku Hyvinkään kaupunginvaltuuston 28.05.2018 päätöksestä (41 §) hyväksyä Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaava

VALITTAJAT

Timo Salminen, Vaiveronkatu 32B14, 05900 Hyvinkää, salminen.tt@gmail.com, 050-3844961
(Yhteystiedot ei julkisuuteen)

Yrjö Ala-Paavola, Kanervakatu 4, 05800 Hyvinkää, yrjo.ala-paavola@pp.inet.fi, 040-8474552

Olli Savela, Saukonkatu 18B, 05460 Hyvinkää, ollisavela@ollisavela.fi, 040-5375049

PROSESSIOSOITE

Insinööri Timo Salminen (Yhteystiedot ei julkisuuteen)

Vaiveronkatu 32B14

05900 Hyvinkää

Puhelin 050-3844961

Sähköposti salminen.tt@gmail.com

VAATIMUKSET

1. Vaadimme Helsingin hallinto-oikeutta kumoamaan Hyvinkään kaupunginvaltuuston 28.05.2018 tekemän Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavaa koskevan päätöksen kokonaisuudessaan sillä perusteella, että se on lainvastainen ja päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä.
2. Jos mikään valituksessa esiin nostamamme yksittäinen asia ei suoraan lain mukaan riitä kumoamaan kyseistä päätöstä, toivomme oikeuden vielä käyttävän asian ratkaisussa kokonaisuuskäsitelmää, sillä osayleiskaavan mahdollistama rakentaminen on peruuttamaton muutos tämän monella tavalla merkittävän alueen luonteeseen.
3. Lisäksi vaadimme, että koko kaava asetetaan täytäntöönpanokielttoon valituksemme käsittelyn ajaksi.

YLEISPERUSTELUT

Hyvinkään Sveitsin-Härkävehmaan osa-yleiskaava on nähdäksemme lainvastainen seuraavilla perusteilla:

1. Kaava heikentää toteutuessaan sekä Sveitsinharjun pohjaveden kertymistä että huonontaa merkittävästi pohjaveden laatua ollen näin ehdottoman pohjaveden pilaamiskiellon vastainen (**Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 17§; Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) 39 §**)
2. Kaava heikentää toteutuessaan erityisesti suojeltavien kasvilajien selviämismahdollisuuksia (**Luonnonsuojelulaki (20.12.1996/1096) 47 §**)
3. Osayleiskaava heikentää toteutuessaan alueen kulttuurihistoriallista- ja ympäristöarvoa muun muassa sen takia, että kaavavalmistelussa asiantuntijalausunnot on pääosin sivuutettu. (**Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) 1§, 5§, 32§ & 39§**)
4. Esitetty osayleiskaava on monelta osin myös valtakunnallisten alueidenkäyttösuunnitelman, maakuntakaavan, yleiskaavan sisältövaatimusten ja maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. (**Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) 1§, 5§, 32§ & 39§**), **valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, Uudenmaan maakuntakaava**
5. Luonnonsuojelualue on kaavassa rajattu virheellisesti (**Luonnonsuojelulaki (20.12.1996/1096) 27 §**)
6. Kaava on syntynyt virheellisessä käsittelyjärjestyksessä (**Hyvinkään kaupungin hallintosääntö § 115, Liite 5**)
7. Edellä mainitut seikat muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jonka perusteella oikeuden tulisi nähdäksemme käyttää tarvittaessa kokonaisharkintaa asian ratkaisussa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Pohjaveden laadun vaarantuminen

Tausta:

- Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaava sijoittuu kokonaisuudessaan merkittävälle 1E-luokan pohjaveden imeytymisalueelle. (Liite 2, s.2). Alueella on pohjavesivaikuttavia ekosysteemejä, joten se on vedenhankinnan kannalta tärkeän arvonsa lisäksi ekologisesti arvokas.
- *"Sveitsin vedenottamon pohjaveden muodostumisalue on noin 5 km². Suurin osa siitä, noin 3 km², on rakennettua. Vedenottolupaa on aikaisemman rakentamisen seurauksena jouduttu rajoittamaan 40%, 4500 m³->2700 m³. Syy pohjavedenpintojen jyrkkään laskuun on seurausta pikemminkin vedenotossa kuin sateiden niukkuudessa."* (Liite 3, s.6)
- *"Mikäli vedenotto aiheuttaa normaalista poikkeavaa vedenpintojen laskua tai se ylittää muodostuvan pohjaveden määrän, seuraa tästä Sveitsin hydrogeologisissa olosuhteissa myös vedenlaadun muuttumista, heikkenemistä. Tämä johtuu siitä, että harjun soistuneen ja savipeitteisen reunavyöhykkeen suunnasta lännestä alkaa virrata tilalle pelkistynyttä vettä kaivovyöhykkeelle."* (Liite 3, s.7)
- Ylhäältä harjulta P-alueelta alkava Aleksis Kiven kadulle ulottuva rinne on loiva, osin jopa tasainen kentän kohdalla. Juuri siinä loivassa rinteessä sadevedestä ja lumesta imeytyy eniten, jopa yli 60 % pohjavedeksi. Kerrostaloalue aiotaan kaavan mukaan rakentaa juuri tähän rinteeseen. Se on uhka muodostuvalle pohjaveden määrälle ja laadulle. Jyrkillä länsirinteillä vain n. 25 % ehtii imeytyä pohjavedeksi. Pääosa sadevedestä päättyy Härkävehmaan suolle. Rakennetuilla kaupunkialuilla pohjavedeksi päättyy vain n. 10 % (Paavola) - 20-25 % (Vieremä).
- Suunnitelmassa on pyritty hallitsemaan vesitasetta imeyttämällä syntyvät sadevedet harjuun. Hulevesien puhdistuksille, suodatukselle ja imeytymiselle ei ole kuitenkaan varattu riittävän suuria alueita kiinteistöjen alueella eikä myöskään lammikoita rankkasateita varten. Huleveden kokoamisalueet tarvitsevat jopa 10 % peitetyn maan (rakennukset ja tiet) pinta-alasta onnistuakseen. Koko tontti on merkattu rakennuksille ja väylille (mahdollisesti jopa 28 kpl 3-6-kerroksista kerrostaloa ja 2 parkkitaloa). Tällöin hulevedet on pakko johtaa viemäriin, jolloin vesitase kääntyy negatiiviseksi.
- Edellä mainitun lisäksi osayleiskaava-alueella ei ole mahdollista puhdistaa ja imeyttää talvikauden lumia harjumaisemaan, jolloin tämä vesimäärä täytyy toimittaa pohjavesialueelta muualle. Biosuodatusaltaat eivät toimi kunnolla Suomen ilmastossa. Lisäksi talvella tiiviisti rakennetun alueen päällystetyiltä pihoilta ja käytäviltä joudutaan kuljettamaan lumikuormia pois.
- Kun edellä mainittujen toimenpiteiden seurauksena harjumaisemaan imeytyvän veden määrä rakennetulla alueella laskee, se vähentää jo nyt liian vähäistä pohjaveden imeytymistä entisestään. Tämä aiheuttaa pohjaveden pinnan tason laskua, joka johtaa siihen että likaista ja humuspitoista suovettä alkaa virrata suolta pohjavesialueille, jolloin pohjaveden laatu Sveitsinharjulla huononee ja vedenpuhdistus vaikeutuu ja kallistuu.
- *"Rakentamisen myötä liikenne lisääntyy alueella ja siten riski pohjaveden pilaantumiselle kasvaa. Paikoitus- ja tiealueiden hulevesissä esiintyy usein kiintoainetta, öljyhiilivetyjä ja raskasmetalleja*

enemmän kuin muiden alueiden hulevesissä." (Liite 2, s.13) Katoilta tulevassa vedessä on runsaasti sinkkiä (Liite 6, s. 33), joten kattovesikin tulisi ennen imeyttämistä puhdistaa.

- Kaavaselostuksessa on ennustettu, että esitettyjen asuntoalueiden tuottama liikennemäärän kasvu olisi lähes 1500 ajoneuvoa vuorokaudessa. Pakokaasupäästöjen ja raskasmetallien lisäksi liikenne jauhaa päällystepinnoilta muovia. Mikromuovit päätyvät sadeveden mukana suoraan maastoon sekä suodatusaltaisiin ja edelleen Sveitsin pohjaveteen tärkeimmällä pohjaveden imeytymisalueella.
- Suuri osa näistä asioista selviää Pöyryn tekemistä selvityksistä. Osayleiskaavaluonnos oli kuitenkin tehty ennen yllämainittuja pohjavesiselvityksiä ja näin ollen selvitykset eivät ole merkittävästi vaikuttaneet kaavasunnittelun lopputulokseen. Esimerkiksi pohjavesien kannalta tärkeät Pöyryn selvitykset "Sveitsin vedenottamon hyödynnettävyydestä 11.10.2017" ei ehtinyt kaavaehdotuksen valmisteluun. (Liite 3) Samoin pohjavesiselvitystä yleiskaavaa varten 20.6.2017 (Liite 2) ei ehditty hyödyntää.
- Kaavaa koskevista taustaselvityksistä seuraavat laadittavat selvitykset eivät vielä ole käytettävissä: Rakennushistoriaselvitys, Hulevesien tarkempi selvitys, Joukkoliikennereitin ja -linjan suunnittelu sekä Alueen liikenne- ja pysäköintijärjestelyt.

Perusteet:

- **Ympäristönsuojelulain (527/2014) 17§ 1. momentissa** määritellään ehdoton pohjaveden pilaamiskielto: *"Ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua"*
- Edellämainittujen seikkojen perusteella katsomme, että osayleiskaava muodostaa merkittävän riskin pohjaveden pilaantumiselle Sveitsin harjulla ja on täten **Maankäyttö- ja rakennuslain (5.2.1999/132) 39§ 4, 5 ja 7 -kohdan** vastainen. Lisäksi katsomme, että osayleiskaava vaarantaa pohjaveden laatua **ympäristönsuojelulain (527/2014) 17§ 1. momentin** vastaisesti.

2. Erityisesti suojeltavien kasvilajien selviämismahdollisuuksien heikentyminen

Tausta:

- Sveitsin pohjavesialue kuuluu luokkaan 1E. Alueella on pohjavesivaikutteisia ekosysteemejä, joten se on vedenhankinnankannalta tärkeän arvonsa lisäksi ekologisesti tärkeä. Sveitsin *"pohjavesialueella olevilla lähdealueilla kasvaa mm. uhanalaista harsosammalta sekä Uudenmaan alueella alueellisesti uhanalaista poimulehväsamalta."* (Liite 2, s.2).
- Mikäli pohjaveden määrässä tai laadussa tapahtuu 1. luvussa kuvattuja muutoksia rakentamisen seurauksena, sekä harsosammaleen että poimulehväsamalleen elinympäristö heikkenee ja tästä aiheutuu e.m. lajeille merkittävää haittaa. Kun pohjaveden pinta laskee, lähteikkökorvet kuivuvat ja uhanalainen laji on vaarassa tuhoutua.
- *"Sveitsin länsipuolen vajovesivyojyhyke on melko ohut, mikä altistaa pohjavedet helpommin riskeille. --- Hyvinkään Sveitsin vedenotamo sijaitsee Sveitsin puron läheisyydessä. Pohjavedenpumppaus ei yleensä aiheuta ongelmia ympäristölle. Jos vedenotto on runsaampaa kuin sen muodostuminen, voi*

pohjavedenpinnan lasku vaikuttaa alueen lähteisiin ja sen ympäristöön. Vaikutukset voivat kohdistua myös pienvesien, kuten puron, virtaamaan sekä lähdeympäristön eliöstöön." (Lähde 7, s. 27)

Perusteet:

- Harsosammal on **Luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096) 47 §:n 1. momentissa** tarkoitettu erityisesti suojeltava laji. Mikäli pohjaveden määrä vähenee tai sen laatu huononee, siitä aiheutuu haittaa e.m. lajeille. **Luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096) 47 §:n 2. momentin** mukaan *"Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty."*
- Näin ollen katsomme, että osayleiskaava vaarantaa uhanalaisten lajien selviämisen **luonnonsuojelulain** vastaisesti.

3.1 Kulttuurihistoriallisten ja -ympäristöarvojen vaarantuminen - ympäristölautakunnan lausunto

Tausta:

- Sveitsin alue on ympäristö- ja kulttuurihistoriallisesti merkittävä alue. Tämä on mainittu jo alkuperäisessä osayleiskaavan toimeksiannossa, jossa on esitetty tarkkoja huomioita sille miten alueen rakennuksia, ympäristöä ja kulttuurillista kokonaisuutta tulee suunnitteluprosessissa kohdella.
- Ympäristölautakunta on lausunut kaavasta seuraavaa:

*"Ympäristölautakunta on esittänyt, että rakentamista **tulisi välttää hotellin viereisellä parkkipaikalla**. Osayleiskaavaehdotuksessa ko. alue varataan asuinkäyttöön kerrostaloissa. Asemakaavalla alueelle voidaan osoittaa myös palveluasumista, matkailua palvelevaa asumista sekä toimistotiloja. Alueelle on osoitettava yleiseen pysäköintiin 50 autopaikkaa. Ohjeellista rakennusoikeutta alueelle on osoitettu lausunnoista huolimatta 10 000 k-m². Mikä alueelle halutaan osoittaa rakentamista, ympäristölautakunta täsmentää aikaisempaa kantansa siten, että **ko. alueelle ei tulisi osoittaa asuinkäyttöä**. Alueen rakennusoikeus tulisi käyttää matkailupalveluihin, palveluasumiseen, matkailua palvelemaan asumiseen sekä toimistotiloihin asumisen sijasta."*

*"Osayleiskaavaehdotuksen yleisiin määräyksiin ympäristölautakunta esittää vielä lisättäväksi, että osayleiskaava-alue on myös **luonnonsuojelullisesti arvokas aluekokonaisuus, jonka ominaispiirteiden säilyttämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota samaan tapaan kuin nyt ehdotuksessa mainittuihin kaupunkikuvaan, kulttuurihistoriaan ja maisemaan.**" (Liite 1, s. 66-67)*

Kaupungin vastine asiaan: *"Lausunnon johdosta ei ole tarpeen tehdä muutoksia osayleiskaavaehdotukseen."*

Lopputuloksena siis ympäristölautakunnan lausunto ei johtanut mihinkään, vaan osayleiskaavan esittää luonnonsuojelullisesti arvokkaan kokonaisuuden käyttämisestä kerrostalorakentamiseen.

- Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavaa laadittaessa on pyydetty laajalti erilaisia lausuntoja ja saatu erilaisia muistutuksia. Pääsääntöisesti nämä lausunnot ja muistutukset on sivuutettu olennaisilta osin. Kaikki annetut lausunnot, muistutukset ja vastineet on lueteltu liitteessä 1.

Perusteet:

- Esitetty osayleiskaava heikentää toteutuessaan alueen kulttuurihistoriallista- ja ympäristöarvoa ollen näin nähdäksemme **maankäyttö- ja rakennuslain (5.2.1999/132) 1§, 5§, 32§ & 39§** vastainen. Asiantuntijalausunnat huomioimalla kaava olisi huomioinut paremmin alueen kulttuurihistorialliset ja ympäristölliset erityispiirteet.

3.2 Kulttuurihistoriallisten ja -ympäristöarvojen vaarantuminen - K-U maakuntamuseon lausunto**Tausta:**

- Sveitsin maisema on ainutkertainen ja kulttuurihistoriallisesti arvokas. Vuosikymmenten aikana toteutetulla rakennusarkkitehtuurilla on pyritty aiemmin säilyttämään maisema, ei hallitsemaan sitä. Rakennukset (Sveitsin Maja, Härkävehmaan koulu, Sveitsin lukio ja uimala) on rakennettu ympäristöön verhoutuviksi, ei niistä esiin nouseviksi. Arkkitehtuurisen yleisilmeen säilyttämistä on toivottu sekä asukkaiden, että eri instanssien toimesta.
- Suunnittelualue on ollut merkittävin osa hyvinkääläisten ulkoilu- ja virkistyskäyttöaluetta jo 1800-luvun lopusta lähtien. Kerrostalojen alle jäävät korttelit ovat osa keskeisintä Sveitsin lähiluonto- ja liikunta-aluetta.
- Keski-Uudenmaan maakuntamuseon Sari Saresto on lausunut kaavavalmistelussa seuraavaa: *"Tavoite hotellitoiminnan säilymisestä ja kylpylähotellista on hyvä. Härkävehmaan koulun kohtalo huolestuttaa eikä koulun täydellinen häviäminen ole kannatettavaa. Härkävehmaan koulurakennus ja arkkitehtuuri tulisi tutkia niin, että arvoja voitaisiin myös säilyttää. **Rakentamisen sovittaminen maisemaan on keskeinen asia. Virkistysalueella rakentamista ei puolleta.** Kaikista rakennuksista tarvittaisiin tarkempia rakennushistoria-selvityksiä."* (Liite 1, s. 62)
- Kokonaisuudessaan maakuntamuseon vastineessa lausutaan seuraavaa:

*"Maakuntakaavassa alue on pääosin virkistysaluetta: Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen, alueen saavutettavuus, riittävä palvelu- ja varustetaso sekä ympäristöarvot ja osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus virkistysalueella. Pääosa alueesta on arvokasta harjualuetta tai muu geologinen muodostuma. Alueidenkäyttö on suunniteltava niin, **ettei aiheuteta maa-aineslaissa tarkoitettua kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa.** Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot. Pääosa alueesta on **maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, jonka yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön vaaliminen.** Kulttuuriympäristöä kehitettäessä on sen arvot otettava huomioon ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa."*

*"Asemakaavaa muutettaessa rakennusten ja niiden ympäristön rakennustaiteellisesta ja kulttuurihistoriallisesta arvosta tulee laatia riittävät selvitykset." Tällä merkinnällä on osoitettu Sveitsin maja, hotelli, uimala, Sveitsin lukio ja **Härkävehmaan koulu.**"*

*"Härkävehmaan koulu sijaitsee korttelissa AK-2, jonka kaavamääräys on seuraava: Asuinkerrostalojen alue. Alue varataan asuntokäyttöön kerrostaloissa. Asemakaavassa alueelle voidaan sallia päivittäistavarakaupan sijoittaminen. Alueella sijaitsevalle urheilukentälle on osoitettava korvaava ratkaisu ennen urheilukentän ottamista muuhun käyttöön." Maakuntamuseo pitää kaavamääräyksen mukaista käyttötarkoitusta **ristiriitaisena** koulurakennuksen suojelutavoitteiden kanssa. Kortteliin tulisi sallia myös esimerkiksi julkisia palveluja, jolloin koulurakennuksen uudelle käytölle olisi paremmat edellytykset." (Liite 1, s. 71-72)*

Kaupungin vastine: " Osayleiskaavan määräyksiä rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista sekä yleisten määräysten osaa, joka koskee kaupunkikuvallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokasta kokonaisuutta on pidettävä riittävänä turvaamaan lausunnossa esille tuotujen piirteiden huomioon ottamisen. Asemakaavassa voidaan rakennettuun ympäristöön liittyviä suojelumääräyksiä tarkentaa." (Liite 1, s. 73)

Perusteet:

- Kaavavalmistelun lopputuloksena maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön on sijoitettu rakennusoikeutta 28 kerrostalolle ja 2 parkkihallille siten, että ne voidaan rakentaa lähes vieri viereen. Vieläpä niin, että niiden kerroskorkeus nousee reilusti puunlatvojen tasalle tai yläpuolelle. Näin menettelemällä kaava rikkoo selkeästi alueen historiaa, arkkitehtuuria, asukkaiden toiveita ja maakuntamuseon lausuntoa vastaan.
- Laadittu osayleiskaava heikentää toteutuessaan alueen kulttuurihistoriallista- ja ympäristöarvoa ollen näin **maankäyttö- ja rakennuslain (5.2.1999/132) 1§, 5§, 32§ & 39§** vastainen.

3.3 Kulttuurihistoriallisten ja -ympäristöarvojen vaarantuminen – luonnonsuojelualueen läheisyys

- Osayleiskaavaan merkityt asuinalueet sijaitsevat luonnonsuojelualueen molemmiin puolin siten, että luonnonsuojelualue jää alueiden AK-1 ja AK-2 väliin vain noin 50-70 metriä leveänä kaistaleena. Kun sen molemmille puolille rakennetaan tiivis asuinalue, jolle asettuu asumaan 1000 – 1500 asukasta, on selvää, että luonnonsuojelualue tosiasiallisesti menettää ison osan merkityksestään, vaikka rakentaminen ei ulotukaan luonnonsuojelualueelle. Asuintalot tulevat osayleiskaavan mukaan rakentumaan kiinni tai melkein kiinni luonnonsuojelualueeseen. Siitä seuraa luonnonsuojelualueen merkittävä kuluminen.
- Maakuntakaavan mukaan "suojelualueiksi osoitetuilla alueilla ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu luonnonsuojelualue". Vaikka määräys koskee suojelualueetta, on selvää, että myös suojelualueen välittömässä läheisyydessä olevan alueen suunnittelu vaikuttaa suojelualueeseen.

Perusteet:

- Osayleiskaava on tosiasiallisesti **luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096)** vastainen.

4. Valtakunnallisten alueenkäyttösuunnitelman, maakuntakaavan, yleiskaavan sisältövaatimusten ja maankäyttö- ja rakennuslain vastaisuus

Tausta:

- Osayleiskaavan alue on pääosin arvokasta harjualuetta tai muuta geologista muodostumaa. Suunnittelualue kuuluu valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan kaupungin tontteja lukuun ottamatta. Maakuntakaavan virkistysaluerajaus ulottuu Aleksis Kiven katuun asti.
- Valtioneuvoston asettamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät seuraavaa:
  - **Luonnon- ja kulttuuriympäristöstä huolehtiminen kestävällä tavalla** on tärkeää elinkeinojen, väestön hyvinvoinnin ja alueiden identiteetin kannalta. Alueidenkäytöllä on ratkaiseva merkitys luonnon- ja kulttuuriympäristöjen sekä arkeologisten arvojen säilymiselle sekä niitä koskevien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanolle.
  - Merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä luonnonarvoista samoin kuin arvokkaista yhtenäisistä luonnonalueista sijaitsee suojelualueiden ulkopuolella. Luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden kannalta on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä.
  - Tavoitteiden toteutuminen tukee ihmisten asuinympäristöjen viihtyisyyttä ja terveellisyyttä vähentämällä ympäristöriskejä ja huolehtimalla **viriketyksikäytön kannalta tärkeiden alueiden säilymisestä**. Ympäristöriskien väheneminen pienentää myös taloudellisia riskejä ja lisää kokonaisturvallisuutta. Kulttuuri- ja luonnonarvojen säilyminen edistää asuinympäristöjen viihtyvyyden lisäksi myös elinkeinojen, esimerkiksi matkailun vetovoimaisuutta.
- Maakuntakaava edellyttää seuraavaa:
  - Alueidenkäyttö on suunniteltava niin, ettei aiheuteta maa-aineslaissa tarkoitettua **kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa**. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot.
  - Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on **sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä** tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon **alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet**. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.
  - Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (pääosa alueesta): Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön vaaliminen. **Kulttuuriympäristöä kehitettäessä on sen arvot otettava huomioon ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa**.
  - Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella, mutta se on **ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa**. Yleiskaavaa muutettaessa on huolehdittava siitä, että muutokset sopeutuvat maakuntakaavan kokonaisuuteen. Tämä vaikuttaa mm. osoitettavan asumisen muotoon, laajuuteen ja sijaintiin.

- Yleiskaavan sisältövaatimukset edellyttävät seuraavaa (Liite 1, s. 1):
  - Mahdolliset uudet toiminnot, kuten asuminen, sovitetaan yhteen sekä rakennetun että luonnonympäristön arvojen kanssa.
  - Kehittämissuunnitelmaa käynnistettäessä tavoitteiksi määriteltiin:
    - Hyvinkään ja Sveitsin alueen imagon vahvistaminen
    - Sveitsinpuiston ydinalueen säilyttäminen matkailu- ja virkistyskäytössä
    - Alueen luonnon, maiseman ja rakennetun ympäristön arvojen vaaliminen
    - Sveitsin koulun laajennusmahdollisuuksien kartoittaminen
    - Härkävehmaan koulun ja sen ympäristön käyttömahdollisuuksien kartoittaminen
  - Kehittämissuunnitelmassa esitettyjen uusien toimintojen sekä suunnitelmasta saadun palautteen perusteella tavoitteisiin on syytä tehdä seuraavat tarkennukset:
    - Pohjaveden puhtauden ja muodostumisen ja muodostumisen turvaaminen sekä hulevesien haitaton johtaminen
    - Maaston kulumisen ehkäiseminen
    - Alueella olevan rakennuskannan kulttuurihistoriallisten ja rakennustaiteellisten arvojen säilyttämisen tarpeen ja tavoitteiden selvittäminen ja huomioon ottaminen

- Sveitsin aluetta on kehitetty vuosikymmeniä siten, että rakennuskanta on pidetty matalana ja ne harvat rakennukset, jotka on rakennettu sittemmin perustetun luonnonsuojelualueen läheisyyteen, on arkkitehtuurisesti suunniteltu verhoutumaan maisemaan. Koko Sveitsissä ei ole rakennusta, joka olisi neljää kerrosta korkeampi ja pääsääntöisesti rakennusten korkeus laskee kun lähestytään varsinaista Sveitsin harjua. Sveitsin Maja, koulut ja uimala ovat kaikki yksikerroksisia.

- Härkävehmaan koulu ja Sveitsin lukio on suunniteltu arkkitehti Jorma Järven toimesta (sama arkkitehti kuin Postitalolla ja Helsingin uimastadionilla) ja niiden suunnittelumääräyksenä on ollut verhota rakennus niin, että arvokas harjumaisema ei pilaannu. Rakennukset verhoutuvatkin hyvin harjuun ja sopivat ympäristöönsä.

- Nyt kuitenkin kaavassa esitetään yhden rakennuksen purkamista (Härkävehmaan koulu) ja samalle tontille suuren 2-6-kerroksisen kerrostaloalueen rakentamista. Jos oletetaan asunnon keskikooksi noin 60 m², tulisi maksimirakennusoikeudella 41 000 kerrosneliötä alueelle n. 660 asuntoa. Mikäli kerrosta kohti olisi 4 asuntoa, tulisi kerroksia yhteensä 165 kpl, jolloin 6-kerroksisia taloja voitaisiin rakentaa kaavan mukaan 28 kpl. Näiden lisäksi tulisivat vielä parkkitalot ja tarvittava infra. Huomiona mainittakoon, että koko kaava-alue on vain noin 350m x 350m kooltaan - eli kaava-alue tulee rakennettua ahtaasti, vieriviereen mahdollisimman korkeita taloja.

- Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että maakuntakaavan määräyksiä käytetään ohjeena muutettaessa yleiskaavaa. Yleiskaavaa muutettaessa on huolehdittava siitä, että muutokset sopeutuvat maakuntakaavan kokonaisuuteen. Maakuntakaavassa lähes koko kaava-alue on varattu virkistysalueeksi. Silloin ei ole mahdollista, että alueelle osoitetaan näin merkittävä määrä asuinrakentamista.

Perusteet:

- Kaavoitusprosessissa ei ole näistäkään seikoista huolimatta etsitty aidosti mitään muuta vaihtoehtoa alueen käytölle kuin nyt esitetty massiivinen asuntorakentaminen (Liite 1 kokonaisuudessaan) - tämä siitäkkin huolimatta että alkuperäisessä kaavan sisältövaatimuksessa näin esitetään (Liite 1, s. 1).
- Suunniteltu kerrostalomäärä olisi merkittävä jo kaupungin keskustassakin, mutta luonnonsuojelualueen vieressä ja erityisesti maakuntakaavassa mainitulla arvokkaalla harjualueella suunnitelma on valtioneuvoston asettamien **valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden** ja **maakuntakaavan vastainen**. Lisäksi osayleiskaava on **Maankäyttö- ja rakennuslain (5.2.1999/132) 5§ 3- ja 4-kohdan sekä 32§ ja 39§ 8 -kohdan vastainen**.

5. Luonnonsuojelualueen rajaus**Tausta:**

- Luonnonsuojelualueen raja on osayleiskaavassa merkitty eri lailla kuin Uudenmaan lääninhallitus on sen päättänyt 27.4.1989 (ml. tarkistus 4.11.1997). Eroavuus koskee ainakin PY-1 (uimalan) aluetta sekä uimalan ja hotellin viereistä aluetta, jolle on suunniteltu joukkoliikenteen yhteyttä.
- Eroavuus selviää vertaamalla toisiinsa valtuuston päätöstä osayleiskaavasta ja kaupunginhallituksen 15.5.2017 hyväksymää ja 9.5.2017 päivättyä osayleiskaavan luonnosta, jossa luonnonsuojelualueen raja on merkitty niin kuin se on alun perin päätetty. Valtuuston 28.5.2018 päättämässä osayleiskaavassa luonnonsuojelualueen raja poikkeaa tästä.
- Alkuperäisessä suojelupäätöksessä alue, jolle on suunniteltu joukkoliikenteen yhteyttä, on merkitty luonnonsuojelualueeksi. Valtuuston päätöksessä joukkoliikenneyhteydelle suunniteltu alue ei enää olekaan luonnonsuojelualue, vaan merkinnöillä RM (matkailupalvelujen alue eli hotelli) ja AK-1 (asuinkerrostalojen alue) olevia alueita on laajennettu etelään luonnonsuojelualueelle noin 10 - 20 metriä, jotta joukkoliikenneyhteys voidaan toteuttaa.
- Osayleiskaavalla ei voi muuttaa luonnonsuojelualueen rajausta.
- Saman asian toteaa myös Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa, joka löytyy kaupunginhallituksen 18.12.2017 kokouksen pöytäkirjan liitteestä 3 (lausunto14):

”Sveitsinpuiston luonnonsuojelualue tulee osoittaa kaavassa SL-merkinnällä perustamispäätöksen ja sen tarkistuksen mukaisella rajauksella (perustamispäätös 27.4.1989 ja rajauksen tarkistus 4.11.1997). Kaavaan merkitty SL-alue poikkeaa osin tästä voimassa olevasta virallisesta rajauksesta. Merkittävien poikkeama koskee PY-alueen eteläosaa.

Luonnonsuojelualueelle ei tule osoittaa rauhoitusmääräysten kanssa ristiriidassa olevia maankäyttövarauksia, koska suojelualueen käyttötarkoitusta ei voida muuttaa kaavoitusprosessin kautta. Luonnonsuojelualueen rauhoituksen lieventämisestä tai lakkauttamisesta on voimassa mitä LSL 27 §:ssä säädetään.”

- Lausuntoon antamassaan vastineessa kaupunginhallitus toteaa: *”Luonnonsuojelualueen rajaus korjataan lausunnossa mainittujen päätösten mukaiseksi.”* Näin ei ole kuitenkaan menetelty vaan kaavaan on jätetty virheellinen rajaus.

Perusteet:

- Luonnonsuojelualueen rajausta on tehty kaavavalmistelussa väärin ja tätä virhettä ei ole korjattu edes ELY-keskuksen pyynnöstä huolimatta. Tältä osin kaava on **luonnonsuojelulain 27§** vastainen.

6. Kaava on syntynyt virheellisessä käsittelyjärjestyksessä*Tausta:*

- Hyvinkään kaupungin voimassa oleva hallintosääntö (liite 5) käsittelee valtuuston äänestystapaa ja äänestysjärjestystä luvussa 15, pykälässä 115. Siinä todetaan muun muassa seuraavaa:

”Jos äänestykseen otettavia ehdotuksia on enemmän kuin kaksi, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen. Äänestysjärjestys määräytyy seuraavien periaatteiden mukaan:

1. Ensin otetaan äänestykseen kaksi eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Voittanut ehdotus asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan. Näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan.”

- Näin ei kokouksessa menetelty vaan käytetty äänestysjärjestys poikkesi hallintosäännön määräyksestä. Tämä käy ilmi valtuuston pöytäkirjasta:

”VALTUUSTOKÄSITTELY

Aki Korpela teki Riika Raunison ja Olli Savelan kannattamana seuraavan muutosesityksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavaehdotusta ei hyväksytä, vaan alueella pidetään voimassa nykyinen keskustaajaman osayleiskaava.”

Leena Meri teki Timo Riskilän kannattamana seuraavan muutosesityksen: ”Osayleiskaavan muutos tulisi laatia huomioon ottaen seuraavat vaatimukset: - osayleiskaavaa ei muuteta AK1 –alueen osalta, vaan siellä säilytetään keskustaajaman voimassa oleva yleiskaava ja - AK-2 –alueen ohjeellinen rakennusoikeuden määrä pudotetaan 25 000 kerrosneliömetriin.

Hyväksyttiin kaupunginvaltuuston puheenjohtajan seuraava esitys äänestysjärjestykseksi: ensimmäisessä äänestyksessä vastakkain ovat Aki Korpelan muutosesitys ja Leena Meren muutosesitys. Toisessa äänestyksessä vastakkain ovat pohjaesitys ja ensimmäisen äänestyksen voittanut muutosesitys.

Äänestys 1

Hyväksyttiin kaupunginvaltuuston puheenjohtajan seuraava äänestystapaesitys: Aki Korpelan muutosesityksen hyväksymisen kannalla olevat äänestävät ”JAA” ja Leena Meren muutosesityksen hyväksymisen kannalla olevat äänestävät ”EI”:

JAA 17 EI 22 TYHJÄÄ 12

Kaupunginvaltuusto totesi Leena Meren muutosesityksen voittaneen äänestyksen.

Äänestystulos on pöytäkirjan liitteenä.

Äänestys 2

Hyväksyttiin kaupunginvaltuuston puheenjohtajan seuraava äänestystapaesitys: pohjaesityksen hyväksymisen kannalla olevat äänestävät ”JAA” ja Leena Meren muutosesityksen hyväksymisen kannalla olevat äänestävät ”EI”:

JAA 28 EI 23

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä pohjaesityksen.

Äänestystulos on pöytäkirjan liitteenä.

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavan oikeusvaikutteisena yleiskaavana.”

Perusteet:

- Äänestyksessä ei asetettu viimeisenä äänestettäväksi Korpelan hylkäävää esitystä kuten Hyvinkään kaupungin hallintosäännön (**Hyvinkään kaupungin hallintosääntö § 115, Liite 5**) mukaan olisi pitänyt menetellä ja päätös syntyi virheellisessä järjestyksessä.

7. Kokonaisharkinta

- Aiempien lukujen sekä valituksen liitteiden perusteella on hahmotettavissa prosessi, jonka valmistelussa on jätetty huomioimatta monta seikkaa sekä ohitettu monta lausuntoa. Lain kirjainta on tulkittu laveasti ja asiantuntijalausunnoista on valikoitu kaavan kannalta edullisin (vaan ei totuudenmukaisin) näkemys. Lopputuloksena esitetty osayleiskaava on nähdäksemme ainakin seuraavien lakien vastainen:
  - **Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 17 §**
  - **Luonnonsuojelulaki (20.12.1996/1096) 27 §, 47 §**
  - **Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) 1§, 5§, 32§ & 39§**
  - **Hyvinkään kaupungin hallintosääntö § 115**
  - **Uudenmaan maakuntakaava**
  - **Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet**
- On syytä huomioida, että tässä on vain lista maallikoiden havaitsemista lakiteknisistä puutteista kaavavalmistelussa - varsinainen lainoppinut löytäisi huomautettavaa todennäköisesti vieläkin enemmän.
- Mikäli mikään esiin nostamamme seikka ei yksistään riitä Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaavan kumoamiseen, toivomme että asian ratkaisussa käytetään kokonaisharkintaa, jossa riittävässä määrin huomioidaan kaavan eri osa-alueiden kokonaisvaltainen lainvastaisuus ja kohtuuttomat vaatimukset ainutkertaiselle kulttuuri- ja luonnonympäristölle.

YHTEENVETO

Katsomme, että Sveitsin-Härkävehmaan osayleiskaava on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakuntakaavan, yleiskaavan sisältövaatimusten, Suomen maankäyttö- ja rakennuslain, luonnonsuojelulain sekä ympäristönsuojelulain vastainen ja se pitää kumota.

SELVITYS VALITUSAJASTA

Pöytäkirjan mukaan se on asetettu yleiseen tietoverkkoon 1.6.2018 jolloin kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon 8.6.2018. Kolmaskymmenes päivä siitä tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta on sunnuntai 8.7.2018. Viimeinen valituspäivä on siten maanantai 9.7.2018.

LISÄTIETOJA**PÄIVÄYS**

Hyvinkäällä 6. päivänä heinäkuuta 2018

VAKUUDEKSI

Timo Salminen

Olli Savela

Yrjö Ala-Paavola

LIITTEET

- 1) KV 28052018 § 41
- 2) Pöyry 20.6.17 Sveitsin-Härkävehmaan maankäyttösuunnitelman hulevesisuunnitelma ja pohjavesiselvitys yleiskaavaa varten
- 3) Pöyry 11.10.17 Sveitsin vedenottamon hyödynnettävyydestarkastelu
- 4) Uudenmaan liiton karttapalvelu, Voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmä 2017
- 5) Hyvinkään kaupungin hallintosääntö
- 6) Nora Sillanpään väitöskirja
- 7) Hyvinkään kaupungin puroselvitys, Opinnäytetyö Minna Sawkins